

Nr B 19

Av herr **Ohlin m. fl.**, *angående kompletterande direktiv för utredningen om en allmän översyn av socialpolitiken.*

Genom konseljbeslut den 9 maj i år har Kungl. Maj:t på förslag av chefen för socialdepartementet beslutat tillsätta en tiomannautredning med uppgift att företaga en allmän översyn av vår socialpolitik.

Detta initiativ synes i stort sett motsvara det som togs från vårt håll i de likalydande motionerna I: 18 och II: 21 till den upplösta vårriksdagen, vari hemställdes om en socialpolitisk översyn enligt vissa i motionen utvecklade riktlinjer.

Vi noterar således med tillfredsställelse, att Kungl. Maj:t delar vår uppfattning om behovet av en översyn av socialpolitikens administrativa och principiella utformning. Samtidigt måste vi dock beklaga, att Kungl. Maj:t föregripit riksdagens behandling av denna fråga. Den ovan nämnda motionen liksom två andra senare under vårriksdagen väckta motioner i samma fråga blev nämligen av tidsskäl inte behandlade före upplösningen den 28 april. Det kunde dock på mycket goda grunder antagas att ifrågavarande motioner skulle komma att aktualiseras på nytt under innevarande riksdag. Kungl. Maj:t hade sålunda utan olägenhet för sakfrågan kunnat avvakta riksdagens ställningstagande och därvid blivit i tillfälle att vid utarbetandet av utredningsdirektiven beakta vad riksdagen anfört.

Av de nu av socialdepartementet utarbetade direktiven framgår, att utredningen skall bedrivas efter i huvudsak två riktlinjer. För det första skall kommittén insamla och sammanställa material till belysning av socialpolitikens nuvarande innebörd och verkningar. För det andra skall man med utgångspunkt från den faktiska levnadsnivån undersöka i vad mån brister i denna hos olika grupper kan tänkas bli bättre avhjälpda genom en annan utformning av socialpolitiken än vad som nu gäller.

De många detaljfrågor som behandlas i utredningsdirektiven diskuteras även i den av oss väckta motionen, och vi anser dem värda beaktande. Direktiven innehåller också i stort sett samma synpunkter i dessa frågor som dem vilka vi framförde i den nämnda motionen.

Dessa detaljfrågor, konsumtionssubventionernas berättigande, socialpolitikens inverkan på sparandet, inkomstprövningens utformning, den socialpolitiska förvaltningsapparatus organisation o. s. v., bör emellertid inte bli det centrala i utredningsarbetet. Den viktigaste aspekten på problemet är enligt vår mening hur socialpolitiken skall utformas i ett samhälle med stigande levnadsstandard och en fortgående inkomstutjämning.

Det väsentliga bör vara att klargöra principerna för socialpolitikens utformning i ett nytt ekonomiskt läge, varvid finansieringsfrågorna träder i förgrunden. Under de senast förflutna årtiondena har en stark inkomstutjämnning ägt rum. Härvid har de socialpolitiska åtgärderna tillsammans med de skattepolitiska varit verksamma medel. Men den ojämförligt viktigaste inkomstutjämnande faktorn under de sista 10—15 åren har varit reallönestegringen. Att åstadkomma ytterligare utjämnning av väsentlig betydelse mellan olika inkomstskikt genom progressiva skatter eller socialpolitik torde knappast vara möjligt. Däremot har man all anledning att räkna med en fortsatt automatisk inkomstutjämnning till följd av reallönestegringen.

Härav följer inte, att socialpolitiska åtgärder blir överflödiga i det framtida samhället. Vi har i den tidigare flera gånger omnämnda motionen klargjort varför vi menar att t. ex. barnfamiljerna även i fortsättningen bör komma i åtnjutande av inkomstutjämnande åtgärder av socialpolitisk karaktär, behovet av ökat samhälleligt stöd till vissa eftersatta grupper m. m. Vi anser dock att de ovan skisserade förändringarna i vår samhällsekonomi försatt socialpolitiken i ett helt nytt läge och att den nu tillsatta utredningen med utgångspunkt från detta och de förutsägelser för framtiden som kan anses rimliga bör ta som sin viktigaste uppgift att diskutera socialpolitikens principiella utformning.

Utredningen bör också enligt vår mening, samtidigt som den prövar vilka socialpolitiska åtgärder, genomförda under andra förhållanden, som standardstegringen gjort överflödiga, utvärdera i vad mån industrisamhället skapat nya problem, som bäst kan lösas solidariskt. Denna frågeställning synes icke ha beaktats i utredningsdirektiven.

En fråga som också bör uppmärksammas av utredningen är att hjälp ibland utgår till personer som inte är berättigade därtill, liksom att å andra sidan hjälpen i vissa fall utgår i otillräcklig omfattning. Tillämpningen av gällande författningar särskilt beträffande behovsprövningen bör sålunda bli föremål för översyn, inte minst för att utvärdera i vilken utsträckning missbruk förekommer samt möjligheterna att förhindra detta.

Dessutom anser vi det angeläget, att utredningen tar initiativ till s. k. »intensivundersökningar». Ändamålet med dessa undersökningar skulle vara att kartlägga de mycket låga inkomstgrupperna och försöka erhålla en uppfattning om hur de tryggar sin försörjning.

Denna kunskap måste anses vara en nödvändig förutsättning för effektiva stödåtgärder på detta område.

Med stöd av det sålunda anförda och med hänvisning till den motivering som vi anförde i de förut nämnda motionerna I: 18 och II: 21 föreslår vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en komplettering av den socialpolitiska kommitténs direktiv med sådan innebörd,

1) att kommitténs huvuduppgift blir att dra upp riktlinjer för socialpolitikens principiella ställning i dagens och morgondagens samhälle,

2) att kommittén vid sin behandling av de s. k. eftersatta grupperna ges möjlighet att själv utföra eller ta initiativ till intensivundersökningar i syfte att kartlägga låglönegrupperna och undersöka deras försörjningssituation.

Stockholm den 24 juni 1958

Bertil Ohlin

Henning Gustafsson

Wald. Svensson

i Skellefteå

Manne Ståhl

Ragnhild Sandström